

inket! Czelder Márton. Hégel bölcsészeti rendszerének vázlata, Dr. Heiszler József. A Mormonok ismertetése. Közli: Molnár Zsigmond. A katolikus rendek nagytöbbségének felirata. Latinból fordította: Csuthy Zsigmond. Bemiszsziói képek. (A stuttgarti ev. diakonissza-intézet.) Láng Adolf. Külmiszsziói szemle. A nagybányai reform. egyház paojai 1547-től 1700-ig. Katona Lajos. A legrégibb magyar reform. templomi ének. Kálmán Farkas. Ének ügy. Ivánka Sámuel. Leendő énekeskönyvünk érdekében. Szánthó Gábor. A régiék. Közli: Szilágyi Sándor. Külföldi könyvészet Alkári. Külföld, Belföld. Könyv- és lap-szemle. (A többi folyóiratokról térszúke miatt jövő számban.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Kovács János barátunk, tanár követségi missiója, mint az angol lapok közleményeiből látjuk, a küldetéséhez kötött várakozásnak megfelelőleg, a legszebben sikerült. Az angol unitariusok kiváló örömmel fogadták körükben a magyar unitariusok követét, kit különben is londoni akadémiai éveiből sokakhoz személyes barátság fűzött. Elismeréssel kell méltányolnunk, hogy most, a midőn angol barátaink a budapesti gyülekezetnek pénzbeli segílyt ajánlottak fel, az Egyh. K. Tanács Főt. Ferencz József püspök úr indítványára egyhangulag elhatározta, hogy a brit és külf. unitarius társulat ez évi közgyűlésére képviselőt küld, ki érzelmeinknek élő szóval adjon kifejezést s a magyar unitarius egyház, s különösen a budapesti hitközség viszonyait részletesen ismertesse. Kovács ügyünk érdekében a gyűléseken nagy hatással beszélt, irántunk a rokonszenvet fokozta s új barátokat hódított a magyar névnek. A társulat gyűlésein kívül részt vett a lelkészeknek évenként tartatni szokott közösszejövetelében, a vasárnapi iskola gyűlésén és más meetingeken mindenütt arra törekedvén, hogy az összeköttetést szilárdítsa. A budapesti ekklezsia részére felolvasást tartott és több helyen prédikált, s lelkesült előadása, az angol nyelvnek helyes kezelése és tisztán érthető kiejtése lebilincselte hallgatói figyelmét. Örömmel értesültünk, hogy e sikereket láthatóbb siker is követte, a budapesti ekklezsiának tekintélyes összegeket eredményezvén. Kovács most hazatérő útjában van, melyen szándéka a continens több liberalis lelkészét meglátogatni. Pár nap mulva megérkezik. Hozza Isten szerencsésen körünkre!

Dr. Martineau Jakabot, az ősz tudóst és a londoni unitarius akadémia igazgatóját az a kiváló megtiszteltetés érte, hogy 43 év alatt volt összes tanítványai egy levélben felkérték, hogy tartana nekik egy beszédet londoni templomában, honnan mindnyájokat az ige hirdetésére kibocsátotta. Készséggel fogadta el a felhívást és meg is tartotta — a mint ő nevezi — tán hatytyudalát. Mély philosophiai beszédét a prófétai ihlettség lengette át. Most is, mint mindig, az öröklétü valóságok örökváltozatlanságát bizonyítgatta a külső tekintélyekkel, a logikai okoskodásokkal és egyházi tantételekkel szemben, mint a melyek már vagy eltűntek, vagy értéktelenné lettek. „Bizonynyal azok az isteni jóslatok, melyek a szívet legmélyebben meghatják, nincsenek megírva. A mi őket fentartja és élteni, az a hit, hogy az Isten lelke valamint régen, ugy most is működik és mindörökké működni fog az emberi lélekben.“ A zsidó istenfogalom eltűnt. Ma a vallásos lélek nem talál megnyugtatót abban, hogy Jézus volt az, a ki régen megígértetett s a kinek engesztelő munkája által állott helyre az Isten és ember közötti benső viszony. „Ha ugy akartok, hogy részetek legyen a menyországban, gyűjtsetek oly kincset, melyet

sem a rozda, sem a moly meg nem emészt. Az érzéki dolgok keresése nem méltó az emberhez. Mindaz, a mi e világban isteni, az érzékelhető megott él.

Vései Sámuel, kereskedői becsületességéért és szorgalmáért általánosan becsült polgártársunk és neje, született Frank Amália pár héttel ez előtt léptek bé rendes uton a keresztyény unitarius egyházba, fiokat már ez előtt két évvel abban kereszttelvetvén. Ez afiai ily módon akarták megszakitani azt a meghasonlást, melybe a jelenkori világnézet, culturalis viszonyok, sőt mondhatni a mindennapi élet követelései vel elmulthatatlanul hoznak minden józan gondolkozásu, tiszta érzésű izraelitát ősi időkben egészen más viszonyokhoz alkalmazott, lényegtelen szertartásokkal elhalmozott korlátozt körü felekezeti hitével. Évek óta küzd az izraeliták közt a liberalismus az orthodoxyával; a küzdelem következése legfeljebb vallásos hidegség és közöny. — Igen természetes. Mózes vallásának, ha a maga szertartásaival és sajátágai val a modern társadalomba be akar férkezni, oly gyökeres reformokon kell kereszttülnennie, melyek egészen kivetkeztek jellegeből. Érzelmes, őszintén liberalis vallásos zsidó előtt egyedüli menhely a keresztyénség s ennek oly felekezete, hol az egyetlen egy Istenről való hitével Jézus evangéliumát egye-sülve találhatja fel.

A Prot. Egyházi és Iskolai Heti Lap a jövő évben 25 éves fenállásának jubileumát szándékozik megünnepelni. Mint a magyar prot. egyh. és iskolai ügynek legrégebb és egyik legszabadabb elvű bajnoka, méltán ünnepelehet meg 25 évi sok és nagy áldozatokkal járó jó és hasznos működését, méltán koszoruzhatná meg szerkesztőjét, Ballagi Mórt, ki nemcsak e lap utján, hanem külön művekben is sokat szolgált a magyar egyházi irodalomnak; de ez ünnepléy nem a látszatos tüntetésekre akar sulyt fektetni, hanem használni óhajt a 25 évig szolgált ügynek az által, hogy munkatársainak éleirajzát közreadja egy kötetben, különös tekintettel egykoru működésükre. E célból megtette a felhívást jelenlegi minden társaihoz és a meghaltak ismerőseihez. A könyv jövedelme a prot. domestikára fog fordittatni. Óhajjuk, hogy ez üdvös terv sikerüljön!

Néhai Mikola Szabó Sámuelnek leánya, özv. Vass Miklósnó, atyja emlékéhez méltó oszlopot emeltetett a gagyí temetőben (Udvarhelymegye), mely június hó 19-én, halálának 25 éves fordulóján lepleztetett le. A leleplezés kegyeletes ünnepléylyel volt összekötvé, melyen a vidékről többen és Székely-Kereszturról az unitarius tanárok voltak jelen. Sándor János keresztyeni igazgató-tanár mondott emelkedett alkalmi beszédet, kiemelvén a jeles tanárnak a keresztyeni unitar. iskola körül szerzett érdemeit és a tanulók énekeltek sikerült alkalmi énekeket.

A toroczkoí iskola építését illetőleg az elébbi füzetünkben közölttek-re, a következő helyreigazítást vettük: „A „Ker. Magvető“ ez évi 2-ik füzetének „Különfélék“ rovatában említés van arról, hogy Toroczkon az állam 5000 frtos iskolát épített. Ezen közlés tévedésen alapul, mert említett iskolát nem az állam, hanem a község építetté, mely, zárjel közt szólva, egyszersmind teljesen unitarius egyházközség is; a mi az építési költséget illeti, az sem 5000 frt, hanem 7032 frtba kerül, eltekintve attól, hogy ez összegbe a belső felszerelés nincs beszámítva, a mi pedig még egy pár száz forintba fog kerülni az előleges költségvetés szerint. Annyi ugyan van a dologban, hogy az állam segély gyanánt 5000 frtot ígért, de az azon felüli összeget a község sajátjából fedezi. Toroczko, 1881. május 8. Teljes tisztelettel stb. Zsakó János.“ Szivesen

adtuk közre e helyreigazító sorokat, annál is inkább, mert illetékes egyéntől jönnek, ki nemcsak hogy az iskolának ügyeivel ismeretes, hanem eszé-lyes közbenjárásával igen nagy érdemet szerzett az iskola építésében.

Keresztei Lajos kolozsv. főiskolánk volt növendéke, jelenleg a hely-beli fels. keresk. isk. tanára a június hóban lefolyt tanárvizsgálatok alkalmá-val a vegy- és természé tani tárgyakból az orsz. tanárvizsgá.ó bizottság előtt, szép sikerrel tette le a tanári vizsgát. Üdvözlöjük!

Az iskolai takarékpénztárak buzgó apostolatól Weisz B. Ferencz urtól kapott értesülés szerint ujabban azok az ország minden részében örven-detesen szaporodnak.

A Szent László-társulat 1881. évi vagyona készpénzben 18,379 frt, papirokban 22,050 frt. A társulat célja: katolikus missió.

Gyászhirek. Petrichevich Horváth Borbárát, e vallásos buz-góságáról jól ismert és általában tisztelt főuri nőt, nagyvesztesség érte uno-kaöcscse: Malomvizi Kendeffy Árpádnak, f. évi ápril 22-én Szent-Lőrinczen élete 41-ik s boldogházassága 10-ik évében történt elhunytában. — Homoród-Szt.-páli Bágyi Mihály ny. városi levéltárnok, egyháztanácsos és buzgó egyháztag f. évi május. 2-án Kolozsvárt, életének 64-ik házasa 39-ik évében, végelgyengülésben jobblétre szenderült. Az elhunytnak szép jellemvonása volt, hogy gyermekei nem levén rokonainak négy gyermekét fel-nevelte, kik közül Bágyai Kálmán pénzügyi fogalmazó. — Magyar i Géza városi hivatalnok és egyháztanácsos f. évi június 11-én elveszítette a számos gyermekeknek és unokáknak örvendő magas kort (90 évet) élt jó nagy-nyját: Özy Andrássofszky Efraimné szül. Mild Máriát. — Kolozsvári Rajka Teréz, a szép költeményeiről széles körben ismert unitá-rius sz. nő f. évi június 23-án élte 38-ik évében elhunyt Sárospatakon. Halálát első sorban Wurga Lajos sárospataki főiskolai tanár fájlalja, ki 13 évig élt boldog házasságban a finomlelkű nővel. — Dengyel Jolán, a kolozsvár város elemi iskola kitünően képzett okleveles buzgó tanítónője övéinek mély fájdalomra életének 20-ik évében f. évi június 29-én, több havi szenvedés után meghalt. — Benczédi Sándor, dicső szentmártoni állami iskolai tanító 1881. június 26-ik napján, életének 33-ik, boldog házasságának 5-ik évé-ben, családjának és a tanúgynek nagy veszteségére hosszas szenvedés után megszűnt élni. Gyászoló özvegyet és kétgyermeket hagyott hátra. — Gál Já-nos, sz.-lónai körjegyző, volt unitárius pap érzékeny csapást szenvedett sze-retett leánya aljáról áll. elemi tanítónő; Gál Vilma, életének 24-ik, házasa-gi frigyének 4-ik, és tanítónői működésének 5-ik évében f. évi július 1-én történt halálában. — Meg kell még emlékeznünk a jó öreg Benkő bácsiról is, Benkő Károly, lyceumi nyomdászról, ki folyóiratunknak több éven át lelkiis-meretes szedője volt. Átalános részvét kísérte sirjába a máj. 1-én 69 éves ko-rában hirtelen elhunyt derék munkást.

T. olvasóink szíves elnézését kérjük, hogy e füzetünk tisztán nyomdai akadályok miatt, pár nappal későbbben jelenik meg. Szerk.

ARANY-KÖNYV.

A Budapesten alapítandó unitárius rendes lelkészi állomásra s állandó imaházra tett kegyes adományok.

V. Közlemény.

A kolozsvári főtanoda által jun. 2-án rendezett májális jövedelme 347 frt 2 kr.